

Заклучения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета от 21 ноември 2008 г. — „Да подготвим младите хора за XXI век: програма за европейско сътрудничество по въпросите на училищата“

(2008/C 319/08)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ, ЗАСЕДАВАЩИ В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, ЧЕ:

1. В заключенията на Европейския съвет от Лисабон от 23-24 март 2000 г. ⁽¹⁾ се подчертава, че инвестирането в образованието и обучението е от решаващо значение за европейската икономика, основана на знанието.
2. В Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2001 г. относно европейското сътрудничество при оценяване на качеството на училищното образование ⁽²⁾ държавите-членки се приканват да подкрепят подобряването на процеса на оценяване на качеството на училищното образование.
3. В заключенията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 14 ноември 2006 г., относно ефективността и равнопоставеността в системите за образование и обучение ⁽³⁾ държавите-членки се приканват да гарантират ефективната целенасоченост на реформите и инвестициите в образованието и обучението с оглед подобряване на качеството и равнопоставеността, като особен акцент бе поставен върху предучилищното образование, програмите за ранна превенция и системите за образование и обучение, основаващи се на принципа на равнопоставеността.
4. С Решение № 1720/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. ⁽⁴⁾ бе установена програма за действие в областта на ученето през целия живот.
5. В Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно ключовите умения за ученето през целия живот ⁽⁵⁾ бе определен минимумът от познания, умения и нагласи, които всички ученици следва да са придобили при приключване на началното образование и обучение, за да могат да вземат участие в обществото, основано на знанието, и които, поради широкообхватния си характер, предполагат образователен подход, излизащ извън рамките на традиционните дисциплини.
6. В Резолюцията на Съвета от 15 ноември 2007 г. ⁽⁶⁾ бе подчертана необходимостта на хората да бъде дадена възможност да придобият нови умения за нови работни места и да бъде повишено общото равнище на уменията чрез предоставяне на първоначално и продължаващо образование и обучение за умения от най-високо качество, за да се поддържат и засилят способностите им за иновации, необходими за повишаване на конкурентоспособността, растежа и заетостта.
7. В Заключенията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 15 ноември 2007 г., относно подобряването на качеството на педагогическото образование ⁽⁷⁾, бе подчертана необходимостта да се гарантира, че на преподавателите се предоставя първоначално обучение, подкрепа през началните етапи на професионалното развитие и продължаващо обучение посредством координирани и съгласувани действия, обезпечени финансово и качествено.
8. В заключенията на Европейския съвет от март 2008 г. ⁽⁸⁾ бе изтъкнато, че ключов фактор за бъдещия растеж е пълното разгръщане на потенциала за иновации и творчество на европейските граждани, основан на европейската култура и високите научни постижения, и приканани държавите-членки да намалят значително броя на младите хора, които не могат да четат добре, и на младежите, които напускат преждевременно системата на училищното образование, както и да подобрят резултатите на учащите се с мигрантски произход или от групи в неравностойно положение.
9. В заключенията на Съвета от 22 май 2008 г. относно насърчаването на творчеството и иновациите посредством образованието и обучението ⁽⁹⁾ бе отбелязана нарастващата необходимост от действия на национално равнище, както и от сътрудничество на равнище ЕС, с цел да се въведат необходимите промени, така че училищата да подготвят учениците да посрещат сериозните предизвикателства и проблеми на един бързо променящ се свят.

ПРИВЕТСТВАТ съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент от 3 юли 2008 г., озаглавено „Подобряване на способностите за XXI век: Програма за европейско сътрудничество по въпросите на училищата“, в което се предлага програма за сътрудничество между държавите-членки с оглед ускоряване и укрепване на развитието на системите за училищно образование.

ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, ЧЕ:

1. Безплатното задължително образование е основно право на всички граждани, като осигуряването му е задължение на публичните органи, а за неговата организация отговарят държавите-членки.
2. Училищното образование, включително всички форми на училищно образование до края на средното образование, поставя основите на ученето през целия живот, като позволява на учениците да придобият ключовите способности, от които се нуждаят и които ще способстват за тяхната ориентация през целия им личен и професионален живот.

⁽¹⁾ SN 100/1/00 REV 1, параграф 25.

⁽²⁾ ОВ L 60, 1.3.2001 г.

⁽³⁾ ОВ C 298, 8.12.2006 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 327, 24.11.2006 г.

⁽⁵⁾ ОВ L 394, 30.12.2006 г.

⁽⁶⁾ ОВ C 290, 4.12.2007 г.

⁽⁷⁾ ОВ C 300, 12.12.2007 г.

⁽⁸⁾ 7652/08, параграф 15, стр. 10.

⁽⁹⁾ ОВ C 141, 7.6.2008 г., стр. 17.

3. Училищното образование не само представлява важен фактор за социализиране на хората и за предаване на ценности, умения, познания и нагласи, необходими за демокрацията, гражданството, диалога между културите и личностното развитие, но играе и съществена роля за придобиването на ключовите способности, необходими за успешна интеграция в икономическия живот.
4. Училищата имат за свой дълг да предлагат на учениците образование, което ще им позволи да се приспособяват към една все по-глобализирана, конкурентна, многообразна и сложна среда, в която творчеството, способността за иновации, инициативността, предприемаческия дух и ангажираността за продължаване на ученето са точно толкова важни, колкото и конкретните познания в определена дисциплина.
5. При все че за организацията и съдържанието на системите за образование и обучение отговаря всяка държава-членка и че училищата понякога разполагат със значителна автономия, европейското сътрудничество може да играе ценна роля. То може да съдейства на държавите-членки да отговорят на общите предизвикателства, по-специално посредством отворения метод на координация.
6. Държавите-членки имат общ интерес да си сътрудничат, за да могат да извличат полза от разнообразието от иновационни практики с високо качество, които съществуват в системите за училищно образование в ЕС.
5. Последователният подход за развитие на уменията, основан на европейската референтна рамка за ключови способности за учене през целия живот ⁽¹⁾, изисква по-сериозни усилия за подобряване на четивната грамотност и на други основни умения, както и по-индивидуализиран подход на обучение, който отговоря на личните потребности на всеки ученик, включва подходящи форми на оценяване и създава по-добра мотивация за учене.
6. За да се осигурят висококачествени системи за образование и обучение, които да бъдат едновременно справедливи и ефективни ⁽²⁾, е необходимо по-добро и по-достъпно предучилищно образование, амбициозни училища, които предоставят равни възможности на всички ученици, без разлика на техния произход, както и точен баланс между общото и специализираното образование за деца със специфични потребности.
7. Също така е необходимо да се положат по-сериозни усилия за прилагане на заключенията на Съвета от ноември 2007 г. ⁽³⁾, с които държавите-членки бяха приканени да осигурят висок стандарт на първоначалната подготовка на учителите, да предоставят подкрепа през началните етапи на професионалното развитие и продължаващо обучение посредством координирани и съгласувани действия, обезпечени финансово и качествено, да привлекат и задържат в педагогическата професия най-квалифицираните кадри, да търсят решения на случаите на слабо представяне, да подкрепят всички ученици за оползотворяване на потенциала им и да създадат училищна среда, в която преподавателите обменят натрупания опит помежду си и която поставя акцент върху напредъка на учениците.

ПОДЧЕРТАВАТ, ЧЕ:

1. Предвид важния принос на образованието и обучението за бъдещия растеж, дългосрочната конкурентоспособност и социалното сближаване в Европейския съюз, както и за насърчаването на активно гражданство, те следва да останат ключов приоритет през следващия цикъл от Лисабонския процес.
2. Необходимо е по-нататъшно развитие на системите за училищно образование, за да се запази социалното сближаване и да се гарантира, че благодарение на по-достъпното училище, което предлага по-широки възможности, всеки млад човек е в състояние да развие целия си потенциал и да започне да взема активно участие в зараждащото се общество, основано на знанието.
3. Училищата трябва да насърчават творчеството и духа на иновации и предприемчивост у учениците, като предлагат стимулираща работна среда. За тази цел самите училища следва да бъдат творчески и динамични места, отворени за сътрудничество и партньорство с външния свят, които развиват култура на вътрешно и външно оценяване с участието и на семействата, с оглед определяне на възможните области, нуждаещи се от промяна и подобрене.
4. Все още недостатъчен е постигнатият напредък по отношение на приетите от Съвета три европейски критерия за 2010 г., които се отнасят пряко до училищното образование и са свързани с броя на учениците, които отпадат преждевременно от училище, с грамотността по отношение на четенето и със завършването на горната степен на средното образование.

ИЗРАЗЯВАТ СЪГЛАСИЕ ОТНОСНО СЛЕДНИТЕ ПРИОРИТЕТИ НА ЕВРОПЕЙСКОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ:

1. Да се гарантира и подобри придобиването на ключови способности, по-специално езикова и математическа грамотност.
2. Да се засили първостепенната роля на училището за насърчаване на приобщаващи общества и за укрепване на социалното сближаване чрез осигуряване на качествено обучение за всички ученици в съответствие с принципа на равнопоставеност.
3. Да се насърчи педагогическата професия и да се подобри първоначалното обучение и обучението в работна среда на педагогическия персонал и на ръководителите на учебни заведения.

ПРИКАНВАТ ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ, С ПОДКРЕПАТА НА КОМИСИЯТА:

1. В рамките на отворения метод на координация да работят съгласувано за подобряване на европейското сътрудничество, с цел насърчаване на изложените в настоящите заключения приоритети на политиките.

⁽¹⁾ ОВ L 394, 30.12.2006 г.

⁽²⁾ Заключение от Европейския съвет, март 2006 г. (док. 7775/06, параграф 23, стр. 6).

⁽³⁾ ОВ C 300, 12.12.2007 г.

2. Като последващи действия по препоръката относно ключовите умения за учене през целия живот, да насочат сътрудничеството си към:
- повишаване равнището на езиковата и математическата грамотност, както и насърчаване на изучаването на поне два чужди езика освен майчиния език,
 - повишаване на интереса на учениците към математиката, науката и технологиите, с оглед развиване на научно мислене от ранна възраст,
 - засилване не само на способностите, свързани с отделна дисциплина, но и на интердисциплинарни способности, по-специално на „придобиване на умения за учене“, както и на социални и граждански умения,
 - подобряване на техниките за оценяване в контекста на отчитащото индивидуалните потребности обучение.
3. Като последващи действия от заключенията на Съвета относно ефективността и равнопоставеността в системите за образование и обучение, да насочат сътрудничеството си към:
- осигуряване на достъпно и висококачествено предучилищно образование,
 - намаляване на броя на учениците, които преждевременно напускат системата за училищно образование,
 - борба с неравенството и повишаване на социалното включване чрез стремеж към намаляване на ниските резултати на учениците и подобряване на работата на училищата,
 - осигуряване на успешен преход между различните видове училища и степени, както и към образование и обучение през целия живот, по-специално чрез подобряване достъпа и качеството на информационните услуги и услугите за предоставяне на насоки и съвети,
 - осигуряване на достъп до висококачествени образователни възможности и услуги, по-специално за деца и млади хора, които са поставени в неравностойно положение поради лични, социални, културни и/или икономически обстоятелства и които се нуждаят от особена подкрепа за осъществяване на образователния си потенциал,
 - установяване на трудностите в ученето още при тяхната поява и прилагане на решения, основани в по-индивидуализирани педагогически подходи, съобразени с потребностите и способностите на всеки ученик,
 - осигуряване на навременна и подходяща подкрепа в процеса на учене за всички ученици със специфични потребности в общите или специализираните училища,
 - подобряване на управлението на училищата и повишаване на степента им на откритост към околния свят.
4. Като последващи действия от заключенията на Съвета относно подобряването на качеството на педагогическото образование, да насочат сътрудничеството си към:
- подобряване на привлекателността на педагогическата професия,
 - предоставяне на възможност на всички започващи преподаватели да се ползват от структурирани програми за подкрепа в началото на кариерата,
 - подобряване на предлагането и качеството на програмите за продължаващо обучение на преподавателите, както и на степента на участие в тези програми,
 - преразглеждане на политиките за наемане на работа, разпределение, задържане и мобилност на преподавателите, с оглед извличане на максимална полза от тях за качеството на училищното образование,
 - разширяване на предлаганите на преподавателите възможности да прекарат определен период в друга държава-членка, за да задълбочат още повече своето образование и обучение, да придобият нов трудов опит и да развият чуждоезиковите си умения,
 - подобряване на процеса на наемане на работа и обучение на ръководителите на учебни заведения с оглед развиване на техните управленски и педагогически умения.
5. Да използват всички подходящи инструменти, като отворения метод на координация, програмата за учене през целия живот, Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие и, в съответствие с националните приоритети, Европейския социален фонд, за да насърчават постигането на посочените по-горе цели.
6. Да провеждат редовен диалог по въпросите на училищата, включително насърчаване на творчеството и способността за иновации в и чрез училищното образование, с участието на вземащите решения на високо равнище относно политиките от държавите-членки.
- ПРИКАНВАТ КОМИСИЯТА:
- да предложи подходящи форми на сътрудничество и обмен на добри практики в областите, посочени в настоящите заключения, в контекста на подготовките за нова стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението след 2010 г.